

## UZASADNIENIE

***M. P. został oskarżony o to, że w dniu 09 sierpnia 2017 roku w miejscowości Z. gm. B., woj. (...) prowadził ciągnik rolniczy U. C-330 w ruchu lądowym znajdując się w stanie nietrzeźwości wynoszącym 1,64 mg/l, 1,53 mg/l, 1,80 mg/l, 1,64 mg/l oraz 1,74 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, przy czym był już wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, tj. o przestępstwo z art. 178a § 4 k.k.***

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Kutnie z dnia 9 marca 2018 roku, sprostowanym następnie w zakresie podstawy prawnej wymiaru kary mocą postanowienia tego Sądu z dnia 28 marca 2018 roku, oskarżonego M. P. uznano za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, przyjmując, że wypełnia on dyspozycję art. 178a § 1 i 4 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 37a k.k. w zw. z art. 34 § 1 i 1a pkt 1 k.k. w zw. z art. 35 § 1 k.k. wymierzono mu karę 1 roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym. Sąd na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat, na podstawie art. 43a § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego do zapłaty kwoty 10.000 złotych tytułem świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, a orzekając w przedmiocie kosztów sądowych zwolnił oskarżonego z obowiązku ich ponoszenia, obciążając nimi Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku na podstawie art. 425 k.p.k. i art. 444 k.p.k. wniósł prokurator, zaskarżając zapadły wyrok na niekorzyść oskarżonego w zakresie orzeczenia o karze i na podstawie art. 438 pkt 1 i 4 k.p.k. zarzucił obrazę art. 42 § 3 k.k. w zakresie braku orzeczenia obligatoryjnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio, jak też rażąco niewspółmiernej kary w stosunku do popełnionego przestępstwa i okoliczności sprawy.

Prokurator na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie wobec oskarżonego kary 2 lat pozbawienia wolności i środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio, orzeczenie świadczenia na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 10.000 zł, zasądzenie kosztów i opłat.

### ***Sąd Okręgowy zważył, co następuje:***

Apelacja wniesiona przez prokuratora okazała się zasadna, skutkując koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku.

Samo ustalenie sprawstwa i rozstrzygnięcie o winie są poprawne i zasługują na aprobatę, a okoliczności te nie były kwestionowane przez skarżącego, w związku z czym Sąd Okręgowy, nie dostrzegając błędów o randze bezwzględnych przyczyn odwoławczych, ograniczył się do analizy zasadności orzeczonej kary i środków karnych.

Sąd Rejonowy podczas stosowania prawa dopuścił się błędu w postaci obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 42 § 3 k.k., poprzez jego niezastosowanie, pomimo iż oskarżonemu przypisano popełnienie przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. Wymaga zauważenia, że w przypadku powyższego przestępstwa ustawa przewiduje obligatoryjny zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio (co jednoznacznie wynika z treści powołanego przepisu), chyba że zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami. Sąd meriti decydując się na orzeczenie wobec M. P. zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat w oparciu o art. 42 § 2 k.k. przyjął, że taki wyjątkowy wypadek zachodzi, jednakże analiza materiału dowodowego jednoznacznie wskazuje, że ocena taka jest całkowicie błędna i niczym nie uzasadniona. Oskarżony, jak wskazuje Sąd Rejonowy, jest współwłaścicielem gospodarstwa rolnego, w którym pomaga uzyskując z tego tytułu jedyne dochody, a zatem dożywotni zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych pozbawiłby oskarżonego środków do życia. Jest to jednak sytuacja, w jakiej znajduje się praktycznie każdy skazany za czyn z art. 178a § 4 k.k., który przy pracy zarobkowej wykorzystuje uprawnienia do kierowania pojazdem mechanicznym (w tym każdy kierowca zawodowy czy przedstawiciel handlowy). Osoby takie nie zostają jednak pozbawione środków do życia przez orzeczony zakaz, a

jedynie są zmuszone do poszukiwania innego zatrudnienia - nie związanego z koniecznością kierowania pojazdami. Należy zauważyć, że w gospodarstwie rolnym występuje różnorodność prac koniecznych do wykonania – nie tylko związanych z kierowaniem ciągnikiem – i te prace oskarżony nadal może wykonywać. Może także, jak już wyżej wskazano – poszukać innej pracy zarobkowej. M. P. ma wyuczony zawód - blacharz samochodowy, jest przy tym jeszcze młodym, niespełna czterdziestoletnim mężczyzną zdolnym do pracy. Należy też wskazać, co słusznie podnosi skarżący, że oskarżony kierował obciążonym ciągnikiem rolniczym z przyczepą w środku dnia, na drodze publicznej, mając bardzo wysoką zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu, czym stwarzał bardzo duże, realne zagrożenie dla innych uczestników ruchu.

W konsekwencji należało przyjąć, iż Sąd Rejonowy, nie orzekając dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, dopuścił się obrazy prawa materialnego - art. 42 § 3 k.k., wobec czego Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że w miejsce zakazu prowadzenia pojazdów orzeczonego w punkcie 2. wyroku Sądu I instancji orzekł wobec oskarżonego zakaz dożywotni zgodnie z treścią w/w przepisu.

Należało przy tym dostrzec, że pomimo poprawnie przyjętej kwalifikacji prawnej czynu oskarżonego, tj. art. 178a § 1 i 4 k.k., jako podstawę prawną wymiaru kary w zaskarżonym wyroku przyjęto również art. 178a § 1 i 4 k.k., podczas gdy § 4 stanowi typ kwalifikowany, który jako jedyny powinien zostać w powyższym przypadku powołany. Powyższe uchybienie Sąd odwoławczy usunął poprzez przyjęcie, iż kara została wymierzona na podstawie art. 178a § 4 k.k.

Odnosząc się w tym miejscu do dokonanego przez Sąd Rejonowy sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w wyroku postanowieniem z dnia 28 marca 2018 r. w zakresie uzupełnienia podstawy prawnej wymiaru kary o art. 37a k.k., trzeba zauważyć, że sprostowanie takie nie było możliwe. Zgodnie z jednolitym poglądem prezentowanym w orzecznictwie i literaturze przedmiotu, niedopuszczalnym jest prostowanie w trybie art. 105 k.p.k. błędnych rozstrzygnięć sądu co do winy i kary. W drodze prostowania oczywistej omyłki pisarskiej nie można ich zatem zmieniać lub uzupełniać. Stąd też przyjmuje się w judykaturze Sądu Najwyższego, że prostowanie w trybie określonym w art. 105 k.p.k. merytorycznych elementów wyroku nie pociąga za sobą skutków prawnych. Postanowienie Sądu Rejonowego o sprostowaniu oczywistej omyłki pisarskiej, stanowiło w istocie rzeczy modyfikację wskazanej w wyroku podstawy prawnej orzeczenia kary, a zatem ingerowało w rozstrzygnięcie podlegające wzruszeniu wyłącznie na drodze postępowania odwoławczego, a zatem - jako niedopuszczalne i nieskuteczne - nie wiązało Sądu Okręgowego. (Wyrok SN z 3 kwietnia 2006 r., V KK 482/05, post. SN z 16 grudnia 2009 r., IV KK 347/09, wyrok SN z 18 marca 2010 r., III KK 25/10, LEX nr 575272, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2011 r., III KK 446/10, LEX nr 860623, T. Grzegorzczak, k.p.k. Komentarz, Zakamycze 2003, wyd. III). Z uwagi jednak na zmianę rodzaju orzeczonej kary skutek uwzględnienia apelacji prokuratora, uchybienie to nie miało znaczenia.

Odnosząc się do zarzutu rażącej niewspółmierności orzeczonej kary Sąd odwoławczy zważył, że kara 1 roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym rzeczywiście jest nadmiernie łagodna, biorąc pod uwagę fakt, że oskarżony był już uprzednio skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego pod wpływem alkoholu, za który to czyn wymierzono mu bezwzględną karę pozbawienia wolności. Kara ta okazała się nieskuteczna, a M. P. popełniając ponownie przestępstwo podobne dowiódł, że kara łagodniejszego rodzaju, jaką jest kara ograniczenia wolności nie będzie w stanie osiągnąć stawianego jej celu i wdrożyć go do przestrzegania porządku prawnego. Nie można w tym miejscu pominąć, że oskarżony był też karany za czyn z art. 244 k.k. Z tego względu konieczne jest ponowne sięgnięcie po bezwzględną karę pozbawienia wolności i ukształtowanie jej wymiaru na okres 1 roku. Kara taka jest zdaniem Sądu odwoławczego w pełni adekwatna do wagi popełnionego czynu i w należyтым stopniu realizuje cele opisane w art. 53 k.k., w szczególności odpowiada społecznej szkodliwości popełnionego przestępstwa i właściwie uwzględnia właściwości i warunki osobiste oskarżonego. W ocenie Sądu Okręgowego postulowana przez skarżącego kara 2 lat pozbawienia wolności byłaby nadmiernie surowa, tak więc wniosek prokuratora w tej części nie mógł zostać uwzględniony.

W pozostałej części wyrok Sądu Rejonowego w Kutnie był poprawny, wobec czego Sąd odwoławczy utrzymał go w mocy.

O kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze orzeczono na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. uznając, że ze względu na trudną sytuację majątkową zapłata kosztów postępowania odwoławczego stanowiłaby dla M. P. nadmierną dolegliwość.